

# Çocuklarda Yalan Söyleme

Yalanı, kısaca kişinin gerçeği değil, kasıtlı, bilinçli olarak yanlış olanı söylemesi, ifade etmesidir diye tanımlayabiliriz.

Çocuklar 6 yaş öncesi gerçek ve hayali ayıramazlar. Bu nedenle 6 yaş öncesinde yalan söyleme davranışı tüm çocuklarda görülür. Fakat çocuklar bunu kasıtlı ve bilinçli olarak yapmadıkları için yalan olarak kabul edilmez. Çocukların hayal dünyaları çok geniştir. Çocuklar 6 yaş öncesinde hayallerini, rüyalarını gerçekte yaşamış gibi anlatırlar. 3-4 yaşındaki çocukların da her beğendiği eşyaya benim demesi yalan olarak kabul edilmeyip benmerkezciliğinin bir yansıması olarak kabul edilmesi gibi. Bu nedenle çocuklarda davranışa yalan diyebilmemiz için 6 yaşından büyük olması gerekmektedir.

## Çocuklar Neden Yalan Söyler?

- **İlgi Çekmek İçin;** Çocuklar bazen anne babasının, öğretmenlerinin ilgisini çekmek için yalan söyleyebilir. Normal yollardan ilgi çekmeyi başaramayan çocuk abartılı ya da ilginç şeyler anlatarak ilgi çekmeye çalışır. Eğer bunda başarılı olursa bu yöntemi sık sık kullanır.
- **Korktuğu İçin;** Çocuk doğruyu söylediğinde ceza alacağını ya da olumsuz bir durumla karşılaşacağını bilirse bu olumsuz durumdan kaçınmak için olanı değil olması gerekeni söyler. Özellikle otoriter anne baba tutumlarında sık rastlanır. Örnek; yazılıdan düşük not alan öğrencinin sınav açıklanmadı ya da yüksek not aldığını söylemesi.

- **Onaylanma, Beğenilme İsteği;** Her insan değer görmek, onaylanmak ister. Çocuklar da özellikle arkadaşları arasında onaylanmak, gruba ait olmak için yalan söyleyebilirler. Özellikle abartılı yalan söyleyerek değer görmek isterler. Çocuk arkadaşlarına çok zengin olduklarını, sahip olmadığı şeyleri sahip gibi anlatarak arkadaş grubunda onay görmek isteyebilir.



- **Sevgi İsteği;** Eğer çocuk yeterli sevgiyi göremezse, ailesinin sevgisini kazanmak için ailesini memnun edecek yalanlara başvurabilir. Çocuklar genelde bir yerlerinin acıdığını söyleyerek anne babasının sevgi ve ilgisini çekmek ister. Eğer ailede böyle durumlarda çocuğa aşırı ilgi gösterirse bu yalan davranışını pekiştirmiş olur.
- **Aileden Birini Model Aldığı İçin;** Çocuklar birçok davranışı çevresini (özellikle anne-babasını) gözlemleyerek model alma yoluyla öğrenir. Taklit yoluyla her zaman olumlu davranışlar değil, bazen de yalan söyleme gibi olumsuz davranışları da ailesinden öğrenebilir. Beyaz yalan diyerek masumlaştırdığımız ve sıklıkla kullandığımız yalanları (evde olduğumuz halde, telefonda çocuğumuza kendimizi yok dedirtmek gibi) çocuklar yetişkinlerden öğrenirler.
- **Öç Alma İsteği;** Çocuklar, arkadaşlarından ya da ailesinden birinden intikam almak karşısındakini incitmek için de yalan söyleyebilirler. Örneğin: Kardeşine kızan çocuğun, vazoyu kardeşinin kırdığını söylemesi. Öğrencinin arkadaşına sınav tarihini yanlış söylemesi.

- **Kıyaslanma ve Kıskançlık;** Hangi yaşta olursa olsun kimse başkası ile kıyaslanmayı istemez. Kıyaslandığı zaman da kıyaslandığı kişiye karşı kıskançlık ve olumsuz duygular besler. Kıyaslanan çocuk, kıyaslandığı kişi gibi olmayı ister. Eğer bunu başaramaz ise yalana başvurarak o kişi gibi olduğunu göstermeye çalışır.

### **Aileler Neler Yapmalı?**

- Çocuğun neden yalan söylediği araştırılmalıdır. Çocuğun yalan söylemesinin altında yatan nedenler iyi araştırılmalıdır. Mutlaka yalan söylemesinin altında bir neden vardır. Çocuk 6 yaşından küçükse, "Neden yalan söylüyorsun", "bana doğruyu söyle" gibi cümleler yerine "galiba yanlış hatırlıyorsun", beraber tekrar düşünelim" gibi cümleler kurulması daha uygun olacaktır.
- Tutumlarınızı gözden geçirin. Çocuğa karşı aşırı otoriter ya da ilgisiz tutumlar da yalana sebep olabilir. Çocuk korktuğu için yalan söylüyorsa ve yalan söylediğinde kazanım elde ediyorsa yalan söyleme davranışını pekiştirmiş olursunuz.
- Çocuğunuz yalan söylediğinde aşırı tepki gösterilmemeli sakın kalınmalıdır. Özellikle çocuk 6 yaşından küçükse bunu kasıtlı olarak yapmadığı unutulmamalıdır.
- Çocuğunuza iyi model olmalısınız. Aile olarak söylediğiniz beyaz yalanlar ile çocuğunuza örnek olduğunuzu, onun da yalan söylemesine neden olacağını unutmayın.
- Çocuğunuzun sevgi, ilgi, onaylanma, değerli hissetme ihtiyaçları yeterince karşılanmalıdır. Böylelikle çocuk yalan söylemeye ihtiyaç duymayacaktır.